

Evropa a socialismus / Socialismus a Evropa

Musíme náležitě rozlišovat presocialistické prvky v dávné i pozdější evropské historii a vlastní socialismus, který sice na tyto prvky navazuje, ale formuje se jako kritika, tj. buď naprosté odmítání „kapitalismu“ nebo jako snaha o jeho „nápravu“. Počátek socialismu tedy klademe až tam, kde se formuje v opozici proti prvním zřetelným následkům dovážení levných surovin nebo i plodin a výrobků a zejména technických vynálezů a industrializace, tedy jako kritika ohrožování a zbídačování jak malých domácích producentů (všeho druhu), tak námezdných pracovníků (na velkých statcích, v manufakturách a později v továrnách). Socialismus proto není původně orientován na odstranění existujícího společenského řádu a jeho nahrazení jiným řádem, nýbrž proti slepému samovývoji techniky, vedoucímu k sociálním deformacím, postihujícím především (ale nejenom) ty nemajetné a chudé. V sociální a politické praxi vede k posilování solidarity s těmi postiženými a vůbec s chudými, a ideově (a později i teoreticky) se opírá o předsocialistické prvky v dosavadní tradici a o doklady nápravných opatření, k nimž sahali už v minulosti někteří zákonodárci a dokonce celé politické skupiny či „strany“.

(Písek, 080414-1.)